

ENERGIFÆLLESSKABER OG BORGERINDDRAGELSE I UDBYGNINGEN MED VE

- fjernelse af barrierer og behov
for befordrende regulering

Baggrundsnotat til høringen den 1. marts om mangler
i den danske implementering af borgernes ret til at
etablere og dele egenproduceret VE-baseret el

Februar 2023

Indhold

Forord	2
Udbygning med VE ved energifællesskaberr	3
Mangelfuld implementering af rettigheder	4
Nødvendige ændringer i Elforsyningsloven.	6

Forord

Dette notat er udarbejdet som baggrund for den høring, som afholdes på Christiansborg den 1. marts 2023. Det tager udgangspunkt i, hvordan det store potentiale for at involvere borgerdrevne lokale initiativer i udbygningen med vedvarende energi (VE) kan realiseres (eller hindres) med aktuelle ændringer af elforsyningsloven m.m. Notatet er forfattet på vegne af de neden for anførte organisationer af Ulrik Jørgensen, Mikkel Jungshoved og Gunnar Boye Olesen.

Formålet med notatet er at pege på, hvordan regler kan sikre en realisering af de potentialer, der er ved at fremme lokal energi- og klimainsats i boligforeninger og forskellige former for lokale energifællesskaber med et bredt folkeligt engagement.

Der er i dag en række reelle administrative og økonomiske barrierer, der hindrer at lokale energi- og klimaløsninger bliver etableret. Det skyldes ikke mindst den praksis på elforsyningsområdet, som er resultatet af den danske regulering på området, og som fortsat skaber stor uklarhed og modarbejder lokalt drevne løsninger. Samtidig er det med politiske aftaler i 2022 fastslået, at der skal være bedre muligheder for de lokalt drevne løsninger. Desværre fjerner det aktuelle forslag til ændring af elforsyningsloven og tilhørende bekendtgørelser ikke disse barrierer for realisering af et væsentligt bidrag fra en borgerdrevet VE-udbygning. Høringen skal afdække disse barrierer og vise vejen for at fjerne hindringerne for at inddrage borgerne i omstillingen.

Der er et stort behov og store planer for at øge mængden af vedvarende energi, både for at dække det nuværende elforbrug og for at gennemføre planerne om en øget elektrificering af samfundet. Hvis denne udbygning skal lykkes uden større folkelige protester, fordrer den folkelig opbakning og reel lokal deltagelse, samt større udnyttelse af flere frie arealer som tagflader.

Underskrivere

- Miljøorganisationen Vedvarende
- Energi, Middelgrunden Vindmøllelaug
- BL – Danmarks Almene Boliger
- Andelsboligforeningernes Fællesrepræsentation
- Energifællesskab Avedøre AMBA
- Hyllegaard Udvikling
- Permatopia
- Bofællesskab.dk
- Landsforeningen for Økosamfund
- Foreningen Bæredygtige Byer og Bygninger
- Landsforeningen Økologisk Byggeri
- Nordisk Folkecenter for Vedvarende Energi
- Brancheforeningen for Små og Mellemstore Vindmøller
- Dansk Solcelleforening
- energifællesskaber.dk
- IDA-selskaberne Teknologivurdering og Grøn Teknologi

Udbygning med VE ved energifællesskaber

Almene boligafdelinger og andelboligforeninger begyndte allerede for 10 år siden at etablere egenproduktion af el på deres egne ejendomme. Det samme har været tilfældet for bofællesskaber. Disse initiativer blev taget før EU gjorde etablering af energifællesskaber til et nyt element i medlemsstaternes elsystemer med de formål at fremme VE og imødegå energifattigdom. De tidlige initiativer lykkedes kun i et vist omfang, idet den danske regulering af elsystemet ikke havde medtænkt egenproduktion som en mere udbredt bidrag til energiomstillingen. Det var ofte de lokale netselskaber, der opstillede begrænsninger for fællesskabernes etablering af egenproduktion og deling af den producerede el.

Med EU-direktiverne for elmarkedet hhv. VE-støtte fra 2018 ændrede mulighederne sig drastisk, men var dog betinget af det enkelte medlemslands implementering. Danmark valgte i løbet af 2020 og 2021 at foretage hvad Energistyrelsen betegnede som en minimumsimplicitering.

Allerede fra 2020 blev der igangsat mange initiativer for at etablere borgerdrevne fællesskaber inden for de rammer, som EU-direktiverne udstak. Disse initiativer har især været organiseret omkring:

- boligorganisationer i eksisterende byområder med fjernvarme, som med vægt på solceller og ladning af elbiler ønskede at opsætte VE og udjævne døgnbelastningen af elnettet og undgå behov for udbygning af elnettets kapacitet
- gamle bydele vil også ofte have fjernvarme, men kan være placeret, så de i nogle tilfælde kan etablere elproduktion fra både vindmøller og solceller
- bofællesskaber, som har regler for beboernes køb og salg af boliger og etableres med fælles el, varme og elbiladning og samtidig en fælles styring af forbrugs- og produktionsenheder, hvilket giver optimale muligheder for at nedbringe trækket på elnettet
- nye bydele ligner på mange måder bofællesskaber om end de kan være sammensat af flere bebyggelser med forskellige grader af fællesskab og dermed ikke alle vil være i stand til at styre og samordne forbrug og produktion
- landsbyer, som også etablerer både egenproduktion af el fra vindmøller og solceller og deler el samtidig med at de etablerer fælles varmesystemer og ladning af elbiler, vil ofte også kunne etablere en styring af forbrugs- og produktionsenheder, så de undgår behov for udbygning af elnettet og i væsentlig grad aflaster det

Et større antal projekter er i gang i boligorganisationer og flere projekter er i gang med det formål at etablere energifællesskaber på tværs af boliger, institutioner og erhverv i eksisterende bydele. De sidstnævnte projekter involvere mange kommuner, der også ønsker at etablere solceller på tagene af deres institutioner. Deres reelle bidrag til omstillingen til VE vil være afhængige af, at deres anlæg bliver omkostningseffektive og at de kan dele egenproduceret el. Det er her ikke – som nogen synes at tro – mindre effektivt med solcelleanlæg på tage fremfor i det åbne land, men fordelene ved solceller på tagflader er, at den producerede el kan udnyttes i nærområdet og ikke som ved landanlæg kræver stor netudbygning.

Potentialet de kommende år alene ved etablering af de tagplacerede solcelleanlæg, der aktuelt er under planlægning, vil være i størrelsesordenen 3 GW i produktionskapacitet svarende til en årlig produktion på omkring 2,7 TWh. Det samlede potentiale på egnede tagflader på boliger, institutioner og erhverv i hele landet er i en rapport fra AAU skønnet til en årlig produktion på omkring 20 TWh.

Erfaringer viser, at borgerdrevne initiativer fremmer:

- etableringen af og opbakning til VE i form af lokale vindmøller og solceller
- større lokalt sammenhold og medborger-skab
- konkret engagement i klimapolitikens og de ændringer, klimaforandringerne kræver
- styring af forbruget, så det modsvarer den tilgængelige elforsyning
- stabilisering af omkostningerne til el gennem deleøkonomisk ansvar
- lavere priser for el og varme og dermed imødegåelse af energifattigdom
- indsigt i eget forbrug af energi og vilje til at spare på energien
- fordele for elnettet ved at undgå udbygning af kapaciteten

I landdistrikter, bofællesskaber og nye bydele desuden:

- opbygning af en effektiv el-baseret varmeforsyning med varmepumper
- revitalisering af lokalmiljøer, der giver kræfter og midler til andre initiativer
- fremtidssikret varmeforsyning af ejendomme og dermed sikring af deres værdi

Der er helt aktuelt mindst 20 projekter i gang i landsbyer og bofællesskaber, som arrangørkredsen har kontakter til. Der er desuden en lang række interessetilkendegivelser fra aktører, der ønsker at gå i gang. Hvert af disse projekter omfatter fra 60 til 300 boliger, flere erhvervsvirksomheder og institutioner, som tilsammen har et stort forbrug, som de kan styre en væsentlig del af, så det tilpasses den tilgængelige egenproduktion af el. Omfanget af disse projekter vil i løbet af få år kunne vokse til hundreder, vurderet ud fra den interesse, der er for denne type initiativer lokalt og i kommunerne.

Tages som udgangspunkt etablering af 100 af disse projekter, hvilket er ganske realistisk, viser de fore-

liggende planer for VE-produktion, at de vil kunne etablere en produktionskapacitet i løbet af få år på omkring 200 MW i vindmøller og 60 MW i solceller svarende til en årlig produktion på samlet omkring 780 GWh.

Samlet set vil disse lokale fællesskabsprojekter kunne bidrage med en produktionskapacitet på mere end 3 GW i løbet af få år, som kan sammenlignes med de mål, der indgik i aftalen om udbygning af sol og vind på land fra sommeren 2022, på 28 GW helt frem til 2030. De vil udgøre et godt supplement til de kommercielle projekter, der planlægges, og det vel at mærke uden at kræve samme udbygning af elnettet som store produktionsanlæg.

Delkonklusion

Boligorganisationer og lokale energifællesskaber i byer og på land kan bidrage med et væsentligt supplement til den nødvendige udbygning med VE-baseret el og derved sikre langt større lokal opbakning. Samtidig vil disse projekter reducere behovet for de ellers dyre udbygning af elnettet.

Mangelfuld implementering af rettigheder

Den danske implementering af EU-direktiverne om elmarkedet og VE-støtte er mangelfuld, og i denne sammenhæng specielt i Elforsyningsloven. Det net-op fremlagte ændringsforslag ændrer ikke væsentligt på dette. De sikrer reelt heller ikke den politiske aftale om PtX fra 15. marts 2022 og herunder 'lokal kollektiv tarifiering'.

Eksempler på barrierer påvist i net-selskabers hidtidige praksis:

- **DAB i Herlev:** Krav om opsætning af nye målere og ledninger.
- **Toften i Ringkøbing:** Krav om hovedmåler per bygning gør solceller uøkonomiske.
- **Tilst i Aarhus:** Solcelleanlæg ikke sat i drift, da kabler på ejendom ikke må benyttes
- **Silergården:** Krav om opsplnitning af anlæg gør solcelleanlæg uøkonomisk.
- **Solhusene i Albertslund:** Halvdelen af bygninger kan ikke få gavn af solceller.
- **Lundtoftegade i Kbh. N:** Mange små anlæg med lavere kapacitet forsinket 10 år.
- **Hedelyngen i Herlev:** Krav om opsplnitning i mange små, uøkonomiske anlæg.
- **Nybyggeri i Ringkøbing:** Måtte opgive solceller, da opsplnitning var usolidarisk.

De positive effekter ved i langt højere grad at inddrage borgerne er vist i det foregående afsnit gennem det supplerende bidrag, de kan yde til etablering af flere VE-anlæg på land. De mange initiativer, der er i gang, forudsætter dog en bedre lovgivning for at kunne lykkes.

Den danske implementering af borgernes rettigheder er hidtil alene sket ved, at direktivernes bestemmelser er skrevet ind i lovgivningen i form af definitioner af energifællesskaber, mens der ikke er foretaget ændringer i andre, vigtige bestemmelser, som stammer tilbage fra lovgivning før 2020. Det har efterladt borgere, der ønsker at etablere og dele el fra egne anlæg, i situationer, hvor deres ret ikke kan indfries. De støder mod bestemmelser og praksis, især fra netselskabernes side, der (måske) gav mening dengang el-systemet i Danmark meget klart kunne opdeles i 1) elforbrugere (nu elkunder), der enten var husholdninger eller virksomheder (herunder institutioner), 2) det kollektive elnet og 3) producenter.

Den danske implementering indebærer, at der skelnes mellem to typer af fællesskaber. Den ene type viderefører tilslutninger, som er kendt fra tidligere ved betegnelsen 'bag måleren' tilslutninger. De var og er baseret på en hovedmåler knyttet til et aftagenummer, som flere elforbrugere var tilsluttet gennem

interne net ved bimålere. Denne første type dækker i den reviderede lovgivning fra dec. 2020 'aktive kunder' og 'VE-egenforbrugere', som de betegnes i EU's terminologi. Den anden type er helt ny og en direkte konsekvens af EU-direktivernes indførelse af energifællesskaber, som i den danske implementering bliver henvist til at dele egenproduceret el gennem det kollektive elnet. Denne type dækker 'borgerenergifællesskaber' og 'VE-fællesskaber' i EU's terminologi, selvom definitionerne er så brede, at de også kunne være fællesskaber bag en hovedmåler.

De to sidste typer, som indgår i EU-direktiverne: 'fællesskaber af aktive kunder' og 'fællesskaber af VE-egenforbrugere' omtales slet ikke, hvilket må forstås – kan tolkes – sådan, at disse kan optræde enten som en variant af 'bag måleren' elforbrugere, eller skal omfattes af reglerne for energifællesskaber, der er henvist til at dele el via det kollektive elnet.

De nye rettigheder, som gør det muligt, at borgere individuelt og i fællesskaber både kan være elforbrugere og producenter (egenforbrugere) på samme tid, kræver rettelser i nogle af de 'gamle' bestemmelser i Elforsyningsloven. Disse kan forekomme at være små, men de er helt afgørende for, om borgernes ret bliver tilgodeset. Ellers lever Elforsyningsloven ikke op til EU-direktivernes krav om, at implementeringen skal ske ved 'et gunstigt regelsæt' og samtidig pålægger medlemsstaterne et ansvar for at sikre, at der ikke er eller skabes 'administrative og økonomiske barrierer' for, at borgere kan udøve deres ret ifølge EU-direktiverne.

Rettighederne drejer sig dels om muligheden for, at boligorganisationer (fællesskaber af lejere hhv. ejere af boligejendomme med flere boliger, kan etablere og dele egenproduceret el bag en fælles hovedmåler, dels om at lokale energifællesskaber (borgerenergifællesskaber og VE-fællesskaber) får ensartede regler, som sikrer fællesskabet status som elkunde med et fysisk eller virtuelt målepunkt, som det er beskrevet i Energistyrelsen oplæg til Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget i dec. 2022, og dermed sikres hjemmel for, at der skal etableres 'lokal kollektiv tarifiering', som også fremgår af PtX-aftalen fra marts sidste år.

De nuværende bestemmelser om en tarif for energifællesskaber, som alene findes i bekendtgørelsen om disse, har ikke haft anden effekt, end at netselskaberne har hjulpet med at stille summerede data til borgergrupper, der planlægger at etablere energifællesskaber. Bortset herfra har deres reaktion været helt på linje med Green Power Denmark, som i høringsvar til Energistyrelsen har anført, at der ikke er noget klart grundlag for, hvad netvirksomhederne kan og skal, ligesom beregningen ikke gennemføres i praksis, som ellers angivet i bekendtgørelsen om energifællesskaber. Der er således ikke i hverken den eksisterende Elforsyningslov eller i ændringsforslagene hjemmel til i praksis at etablere kost-

ægte tarif-modeller, som giver grundlag for indførelse af 'lokal kollektiv tarifiering'. Dette er også blevet bekræftet i en afgørelse fra Forsyningstilsynet, som afviste en ansøgning fra netselskabet Radius om at lave en test af 'lokal kollektiv tarifiering'.

Der mangler hjemmel til tarif for energifællesskaber

I bemærkningerne til ændringsforslaget til Elforsyningsloven anføres, at der findes hjemmel til at etablere 'lokal kollektiv tarifiering', som den blev defineret i Energisterelsens analyse dec. 2021. Det er ikke tilfældet har Green Power Denmark og flere andre påpeget i høringsvar, ligesom Forsyningstilsynet har underkendt denne vurdering. Den kræver bl.a. at energifællesskaber har status som elkunder og at virtuelle målepunkter medtages i loven.

Det er svært at forstå, hvorfor det fremlagte Ændringsforslag til Elforsyningsloven ikke har fjernet barriererne, der findes i dag. I det Høringsnotat, som Energistyrelsen har fremlagt den 8. februar med kommentarer til de mange høringsvar, som de modtog til tre på hinanden følgende runder af ændringsforslag til Elforsyningsloven fra sommeren 2022, fremføres to gennemgående argumenter for, at det ikke kan sikres gennem Elforsyningsloven.

Det ene argument bygger på, at den danske eneretsbevilling til netselskaberne fra før EU-direktiverne giver disse en ret og pligt til gennem deres distributionsnet at forsyne en 'ubestemt kreds af elforbrugere' helt frem til bygninger. Altså at denne ret ikke stopper ved fx grænsen for boligorganisationernes ejendom. Det begrundes med, at styrelsen i Elforsyningsloven (og dermed også i kommende bekendtgørelser) har valgt blot at 'kodificere' den eksisterende praksis, selvom den godt nok stammer tilbage fra før de nye rettigheder for borgere blev lovfæstet.

Det andet argument er, at Energistyrelsen ikke kan foreskrive bestemte tariffer, men at det er op til

Netselskaberne har ikke noget formelt ansvar

Netselskaberne har ikke noget formelt ansvar for at fremme VE-udbygningen i Danmark, men opererer ud fra deres eneretsbevilling forsat med tilslutningsvilkår og tariffer, der i deres struktur og beregningsmetode alle stammer tilbage fra før ændringerne i Elforsyningsloven fra dec. 2020. Det er denne praksis, der møder borgerne i form administrative og økonomiske barrierer. Det er statens ansvar, at fjerne disse barrierer gennem lovgivningen.

netselskaberne – gerne på basis af fælles, landsdækkende tarif-modeller – at få godkendt deres tarif-opbygning i Forsyningstilsynet. Problemet er her, at argumentet er misvisende, da der ikke er behov for at foreskrive konkrete tariffer, men at definere elkunder og målepunkter, som muliggør etablering af dannelsen af den 'lokale kollektive tarifiering'.

I begge tilfælde bliver netselskaberne som konsekvens placeret som den de facto myndighed, borgerne møder når de ønsker at etablere egne VE-anlæg og dele el fra disse. Uheldigvis er begge argumenter fra Energistyrelsens side misvisende.

Delkonklusion

Det skal ses i lyset af, at der på den ene side videreføres restriktive regler for netselskabernes eneretsbevilling, som ikke er begrundet i et samfundsmæssigt hensyn og ikke er nødvendige for at fastholde et kollektivt elnet, på den anden ikke sikres ensartede regler for netselskabernes virke, som giver rammer for etablering af energifællesskaber.

Nødvendige ændringer i Elforsyningsloven

Indledningsvis kan det fastslås, at de helt afgørende rettigheder, som fremgår af EU-direktiverne, slet ikke er medtaget i Elforsyningsloven. Der findes godt nok en paragraf i den bekendtgørelse om energifællesskaber, der er udstedt i forlængelse af loven, men den indeholder ikke begreberne 'ret' og 'deling', idet den alene benytter den ret løse formulering: 'kan beskæftige sig med'. Den dækker kun energifællesskaber og har ikke i praksis givet nogen operativ hjemmel for at sikre disse adgang til 'lokal kollektiv tarifiering', samtidig med at manglerne i loven gør, at borgernes 'ret' fortaber sig i de modsætninger, der findes i lovens øvrige bestemmelser.

For at sikre at de forskellige former for fællesskaber: boligorganisationer (bestående af flere lejere eller ejere af boliger), der agerer bag fælles måler, samt lokale energifællesskaber (flere elkunder med hver deres status som elkunde tilsluttet det kollektive elnet) får en klar status som elkunder, skal der i Elforsyningsloven indskrives **en bestemmelse, der fastslår, at aktive kunder og VE-egenforbrugere samt borgerenergifællesskaber og VE-fællesskaber har ret til at etablere egenproduktion og dele denne blandt medlemmerne**, at benytte denne el til egne formål samt at konvertere den til anvendelse til bl.a. opvarmning og transport, samt levere (selge) evt. overskydende el til elnettet. Desuden at de to typer af energifællesskaber har ret til at optræde som bl.a. som elhandlere og aggregatorer.

En stor del af de lokale energifællesskaber i Danmark vil som konsekvens af den danske implementering være henvist til at dele el via det

kollektive elnet, da de som medlemmer vil have flere selvstændigt registrerede elkunder. Det er derfor afgørende for at undgå barrierer gennem fx manglende adgang til kostægte tarif-modeller for disse fællesskaber, **at de forskellige former for fællesskaber (leje-, andels- og ejerboliger, bofællesskaber og energifællesskaber) eksplicit i en bestemmelse bliver anført som elkunder ved siden af husholdninger (enkeltboliger) og virksomheder (inkl. institutioner) og samtidig får tildelt et aftagenummer og et fysisk eller virtuelt målepunkt**, der registrerer forbrug (køb) og levering (salg) af el. I dag findes der ikke en klar definition af hvem, der kan være elkunder. Der omtales også alene aftagenumre i relation til fysiske målepunkter (§5 pkt.1), selvom Energistyrelsen i rapporten til Klima-, Energi- og Forsyningsudvalget dec. 2022 pegede på nødvendigheden af etablering af virtuelle målepunkter.

Definitionen af **borgerenergifællesskaber (§5 pkt.5) og et nyt punkt om VE-fællesskaber skal indeholde en præcisering af, at almene boligafdelinger, andelsboligforeninger og ejerforeninger kan være medlemmer af disse fællesskaber**, så de ikke af størrelsesmæssige årsager tilfældigt bliver udelukket, fordi nogle af disse ikke opfylder kravene til at være i kategorien SMV'er (små- og mellemstore virksomheder).

I og med at det i praksis er centralt for lokale energifællesskaber, at deres medlemmer er lokaliseret i nærheden af hinanden – ikke mindst for at sikre, at det kollektive elnet, de benytter, er sammenhængende, **mangler der her en ny bestemmelse, der**

præciserer et nærhedskrav til medlemmerne af et lokalt energifællesskab fx til højst at være 5 km, samt at de i bemærkning til loven og i bekendtgørelsen om energifællesskaber præciseres, at disse energifællesskaber kan have tilslutninger både på spændingsniveauerne 0,4 V og 10 kV og deres brug af det kollektive elnet kan omfatte disse. Præciseres dette nærhedskrav ikke, vil det være aldeles uklart, hvilken instans, der i givet fald skal godkende omfanget – den geografiske udstrækning – af energifællesskabet.

Det bør også i Elforsyningsloven **gennem en bestemmelse præciseres, at der skal etableres tarif-modeller, der dækker de forskellige typer elkunder** (fx som en præcisering i §73) - ikke mindst for at lokale energifællesskaber – som ud over at afregne samlet for køb og salg til det kollektive elnet skal sikres en tarif for deres lokale deling af el via det kollektive distributionsnet. Dette er både muligt og nødvendigt for at overholde kravet om omkostningsægthed for hver enkelt kategori af elkunder og for at der sikres ensartede rammer for gennemførelse af 'lokal kollektiv tarifiering' i alle net-områder. Den eneste reelle undtagelse fra dette er den undtagelse fra forbuddet mod geografisk differentiering, som planlægges indført alene for erhvervs-kunder tilsluttet fra 10kV og opefter.

Det skal i den nye bestemmelse om interne elektricitetsforbindelser (jf. §1 pkt.4 i det aktuelle ændringsforslag) ved en ændring gøre tydeligt, **at en kunde kan etablere interne elektricitetsforbindelser inden for den ejendom, som vedkommende ejer eller har rådighed over**. Disse skal være arealmæssigt sammenhængende eller lokaliseret på arealer i nærheden af hinanden. Det kræver en ajourføring af bestemmelsen om forbrugssted (§5 pkt.16). I dag indeholder definitionen af forbrugssted både formuleringer om matrikler (som Energistyrelsen har erkendt ikke fungerer som en meningsfuld afgrænsning) og bygninger (som Energistyrelsen holder fast i uden nogen substantiel begrundelse). Ingen af disse afgrænsninger giver nogen samfundsmæssig mening, der berettiger staten til at give (reelt private) netvirksomheder eneret til at varetage distributionsnet (§5 pkt.9) til samtidig at kræve opdelte tilslutninger inden for en kundes ejendom.

Der er ingen af disse forslag, der har til hensigt at – eller vil i praksis – svække det kollektive elnet og de samfundsnyttige funktioner og opgaver, som det varetager. Forslagene vil heller ikke føre til, at

udgifter ved brugen af det kollektive elnet påføres andre elkunder, hvilket ville være i modstrid med princippet om kostægte afregning for hver kategori af elkunder, der benytter elnettet. Dette skyldes, at **evt. nedsat tarif for transport af delt el over korte afstande (nærhed) modsvares af mindre belastning af det overordnede distributionsnet og ingen belastning af transmissionsnettet**. De vil derfor reducere behovet for netudbygning, hvilket bør komme de elkunder til gode, som bidrager hertil ved at udbygge lokal VE-baseret elproduktion.

Hvad angår den enkelte kundes ret til at vælge elhandler, som indgår i både EU-direktiver og i Elforsyningsloven for især at sikre husholdninger forbrugerbeskyttelse, vil udnyttelsen af denne ret i mange tilfælde konflikte med deltagelse i et fællesskab. Det skyldes ikke mindst, at fællesskabets deling og køb/salg af el varetages af én elhandler. Da **denne ret ikke handler om valget af netselskab, er der ingen hindringer i de foreslåede ændringer af Elforsyningsloven**, der sætter sig i vejen for denne forbrugerbeskyttelse. Denne rettighed kan tilgodeses ved etablering af den pågældendes bimåler med et selvstændigt aftagenummer og målepunkt, der registreres i Energinets datahub, hvor el stadig transporteres via den interne elektricitetsforbindelse, hvilket i praksis kan foregå uden særskilt beregning for benyttelse. Det kan evt. præciseres sammen med de nye bestemmelser om interne elektricitetsforbindelser. For energifællesskaber, der deler el via det kollektive elnet, er dette ikke noget problem, da det blot indebærer, at den pågældende kunde må melde sig ud af fællesskabet og dermed afstår fra at dele energifællesskabets egenproduktion.

I diskussionen om sikringen af boligorganisationers og energifællesskabers rettigheder har interessen for disse løsninger ofte været udlagt som et ønske om at undgå betaling af elafgift. Der formidles et indtryk af, at der her blot er tale om skatteunddragelse. Synspunktet har dog været et andet, nemlig at **der bør være lighed for loven, så private husejere og lejere og ejere i etageboliger og andre fællesejede beboelser bliver behandlet ens i forhold til egenproduceret el**. På dette punkt vedtog Folketinget allerede i 2013 to love (L119 og L211), som skulle sikre ligestilling mellem lejere i almene boliger og parcelhusejere. Det er blot ikke sket i praksis. Med det voksende elforbrug vil en ligestilling ikke reelt nedsætte skatteprovenuet fra fællesejede boliger – alternativt bør alle boliger pålægges betaling af elafgift, hvis ikke forskelsbehandlingen skal fortsætte.

Konklusion

Ved tilføjelse af de her foreslåede ændringer i Elforsyningsloven (og uddybet i tilhørende bekendtgørelser) vil de nu foreliggende administrative og økonomiske barrierer, der er i strid med rettigheder og EU-krav, være fjernet.

Der er i dag en række administrative og økonomiske barrierer, der hindrer at lokale energi- og klimaløsninger bliver etableret. Samtidig er der store potentialer for at borgerdrevne lokale initiativer kan give et væsentligt, supplerende bidrag til udbygningen med vedvarende energi. Med EU-direktiver er der givet rettigheder til lokale fællesskaber til at producere og dele vedvarende energi, men den danske gennemførelse af direktiverne halter. Der er nu i februar 2023 fremlagt et forslag til ændring af elforsyningsloven, som både skal sikre en bedre gennemførelse af EU-direktiver og af danske politiske aftaler om at indføre en "lokal kollektiv tarifering" m.m.

Dette baggrundsnotat peger på det behov, der er for ændringer i lovgivning og net-selskabernes praksis for at en inddragelse af borgerne kan blive til andet end gode intentioner. Samtidig analyserer notatet det fremlagte lovforslag til ændring af elforsyningsloven og foreslår en række ændringer. Der er behov for et gunstigt regelsæt, som gør op med de barrierer, som ligger i forlængelse af tidligere tiders adskillelse af elforbrugere og elproduktion. Med retten til at udnytte lokal egenproduktion af el, skal både lovgivning og praksis ændres. Ellers bliver det potentiale, som borgerinddragelse i energi- og klimapolitikken åbner for, ikke frigjort.

